

Merre tart(son) a jobbközép?

Számos vicc kezdődik a következőképpen: „Van egy jó meg egy rossz hírem...” Noha helyzetünk – az ország állapota s a benne élő emberek – kevés okot ad a vicalodásra, mégis hadd kezdjük mondandónkat a fenti fordulattal. A jó hír: az MSZP-SZDSZ-koalíció elvesztette a következő választásokat. A rossz hír: az ellenzék még nem nyerte meg az 1998-as választásokat.

A „jó hír” persze nem igazi örömhír, hiszen – megítélésünk szerint – az MSZP-SZDSZ-koalíció éppen azért ítéltetik majd bukásra 1998-ban, mert nem tudta beváltani azokat az ellenzékben megfogalmazott, s a választási kampányban teli tudóval kürtölt ígéreket, amelyek megvalósulása esetén pedig ma mindannyiunk élete jobb lenne. „Rendbe tesszük a boldogságot” – ígérték. Azért kérték a választók szavazatait, „hogy a szakértelem kerüljön kormányra”. A „Szívvel, ésszel, tisztességgel” jelszavával azt hirdették, hogy a „szociálisan érzékeny”, „dilettáns” és „klientúrát építő” elődökkel szemben ők a szociális érzékenység, a hozzáértés és a tiszta közélet megteremtése jegyében fognak kormányozni.

A mögöttünk lévő két és fél év tapasztalatainak fényében is olcsó vicc lenne visszajúrkora fordítani a szociál. politikai kultúra felmosóronggyá foszlott jelszavait. Ahhoz az ítélethez sem kell túl nagy melegség, ha azt állítjuk: az egész Horn-kormányba kevesebb szakértelem szorult, mint boldogult gyermekkorunk kedvenc mesefigurájába, Mekk Elekbe. Nagyon sokszor elmondták már az ellenzék képviselői az Országgyűlésben, leírták szakértők a sajtó hasábjain, hogy miben állnak a jelenlegi kormányzat fenn hirdett „sikerrel”: a nyolc hónapnyi semmittevést követő kapkodó kaszasuhintásokban, melyek nyomán – az el sem vetett gabona helyett – hol egy kéz, hol egy láb, hol egy fül, hol egy bajusz hullott le.

Sikerek jegyzéke

Miben állnak a sikerek? Az önkormányzatok ellehetetlenítésében, az oktatás, a tudomány, az egészségügy pénzügyi megfojtásában, a honvédség szétverésében a társadalom alul lévő millióinak újabb és újabb hullámokban támadó megsarcolásában, melynek során nemcsak a reáljövedelmek csökkenésének megállítása a cél. Vagyis ha mindez megvalósul (aminek valószínűségét máris egyre többen vonják kétségbe még kormányközeli körökben is!), akkor majdnem visszajutunk oda, ahol 1994-ben a kormányváltáskor álltunk. Persze csak akkor, ha figyelmen kívül hagyjuk, hogy a pénzünk mennyivel ér kevesebbet, mint 1994-ben; ha figyelembe sem vesszük, hogy az esetleges gazdasági növekedés mennyivel mélyebbről indul majd, mint három évvel ezelőtt, hogy ezenközben mennyivel nőtt nemcsak Nyugat-, de Közép-Európához mérten is lemaradásunk; s ha nem vesszük számításba azt a nem, alig vagy csak iszonyatos nehézségek árán helyrehozható kárt, amelyet a „szakértelem kormányának” gazdaságpolitikája az emberi tökében okozott. Ha meg akarjuk érteni, hogy miért éppen az ún. Tocsik-ügy keltett akkora hullámokat a közvéleményben, akkor nem kerülhetjük el az összevetést az MSZP-SZDSZ-kormány megszorító intézkedései által az adófizetők millióinak – már-már meg-

oldhatatlan – nehézségek meg ama könnyedség között, ahogy az egyik oldalon kipréselt milliárdokat a másik oldalon a Tocsik- és 1000-féle ügynökségeknek juttatták.

Azt még csak elviselte a választók nagy része, hogy két év eltelével a választási ígéretek töredéke sem látszott megvalósulni. Azt azonban – a jelek szerint – már ki-csit rosszul tűrik, hogy miközben ők – az ígéretekkel ellentétben – közelébe sem kerülhetnek a mézesmadzagnak, eközben ráadásul még a mézet is az ő kamrájukból lopják a madzagra.

Egyik ellenzéki barátom az úgynevezett Tocsik-botrány kirobbanása után így fogalmazott: „Ha ez sem rendíti meg alapjaiban a koalíció támogatottságát, akkor ezzel a néppel bármit meg lehet csinálni.” Bármennyi igazság rejlik is e keserű szavak mögött a választók apátiájával, kiábrándultságával kapcsolatban, az ellenzéki pártok nem hátrítják el az őket terhelő felelősséget. A fentieket ugyanis másként is megfogalmazhatjuk: ha a Horn-kormány immár nyilvánvalóvá vált gazdasági és társadalompolitikai, valamint morális csődje után sem képes az ellenzék megnyerni az 1998-as választásokat, akkor minden valóságos nehézség sem leplezheti majd el a szomorú tényt, hogy a kormánykoalíció csődjénél csak az ellenzék csődje és alkalmatlansága nagyobb. Mindez pedig egyúttal az új magyar demokrácia csődjét is jelentené. E ponton tehát el kell tudnunk viselni a rossz hírt: az ellenzék ma még nem alkalmas arra, hogy megnyerje a következő választásokat. Nem több, mint sunyi hazugság az a sokak által sugallt tétel, mely szerint „ennek a koalíciónak nincs alternatívája”. Ugyanakkor azt is be kell látnunk, hogy ellenzéki oldalon sok még a tennivaló, hogy a polgári alternatíva léte a ma még bizonytalan választók számára is nyilvánvalóvá váljék.

Melyek az ellenzék fő problémái, s mi teheti alkalmassá arra, hogy az 1998-as választási akadályt sikeresen véve kormányzat munkája is sikeres lehessen?

„Az ellenségem ellensége a barátom.” Az ellenzék számos politiku-

»Nem több, mint sunyi hazugság az a sokak által sugallt tétel, mely szerint ennek a koalíciónak nincs alternatívája.«

sa csupán ennyiben látja az ellenzék együttműködés értelmét. Ha azonban az ellenzéki pártok csak a fennálló tagadásában, az országot jelenleg kormányzó politikai erők és működésük elutasításában tudnak közös álláspontra jutni, akkor nem tekinthetők érettnek a kormányzati hatalom átvételére. Meg kell látni azokat a közös értékeket és közösen vállalható pozitív válaszokat is, melyek alapot adhatnak az építő cselekvéshez is. Ennek közös nevezője már ma is megvan, s abban a kossuthi gondolatban összegezhető, mely a Fidesz a polgári Magyarországiért címet viselő vitairatának egyik motívójaként szerepel: „Nem óhajtanók, hogy a sokaság néhány kevesek költésé-

gein táplálással, hanem azt, hogy néhány kevesek akadályozva legyenek a sokaság ínségét előmozdítani.”

Ha az ellenzék nem tudja megszólítani a társadalom különböző, s a politika különböző „nyelvjárásait” értő csoportjait, akkor veszítene von ítéve. Ha a választók – jobb híján – csak azért állnak mögöttük, mert ők is elutasítják a fennállót, ha csak azért, mert ők is ugyanazt nem akarják, mint mi, akkor ugyanúgy elpártolnak tőlünk esetleges sikeres választás után is, ahogy a jelenleg kormányzó erők mögül is kiálltak. Ha csak azt mondjuk, amit az emberek hallani akarnak, nem azt, aminek megvalósíthatóságában mi magunk is hiszünk, akkor becsapjuk az embereket, s csalódottságuk következtében mi is bűnhődni fogunk. Kétséges, vajon ez a nép, ez a demokrácia 1994 után el tud-e viselni csak egyet is több csalódást, csak egyet is több hazugságot.

Bizalomra érdemesülvé

Program kell tehát: a választók számára, érthető, vonzó, távlatokat nyitó, hihető, de ugyanakkor reális és megvalósítható.

Ha az ellenzék olyan célokat tűz ki, amelyekhez nem tudja megnyerni Európa támogatását, ha olyan nyelvet beszél a politikában, melynek szavai Európában idegenkedést, riadalmat keltenek, akkor az Európához való visszatérés szándéka csak elhűződő és üres szólam marad. Mi – akik nem szolgáltuk ki az ország fejlődését tragikusan visszavetve moszkvai birodalmat – az európai integrációt nem úgy képzeljük el, hogy aláztos cselédként kellene bebocsátásért az ajtót kapargatnunk. Értékeink biztos tudatában, egyenes derékkal akarunk belépni, hogy visszafoglalhassuk a minket megillető helyet az európai népek asztalánál. De ha be akarunk lépni, ehhez tudnunk kell azt is, hova jutott, merre fejlődött Európa, mi a kényszerűen tőle elzárta éltünk, s alkalmazkodnunk kell az ott honos normákhoz, szokásokhoz.

Ha az ellenzéki pártok széttagolva, a magyar választójog adottságaihoz nem alkalmazkodva különböző szálnak szembe az MSZP-SZDSZ-koalícióval, akkor nem képesek a választókkal sem elhitetni, hogy érdemesek a bizalomra, s így tálcán kínálják ellenfeleiknek a választási győzelmet.

Össze kell tehát fogni minden olyan mérsékelt, jobbközép erőt, amely képes az egyenrangú együttműködésre, amelynek reális, a nemzet jövőjét megalapozó, nem pedig azt felőlő vagy kockára tevő programja van, s amelyeket a Nyugat meghatározó erői partnerként elfogadnak és támogatnak.

A mérsékelt jobbközép polgári pártok – kereszténydemokrata, konzervatív és szabadelvű politikai erők – választási és kormányzati koalíciójára van szükség, mert csak ez képes a nemzetért, a nemzet energiáit mozgósítva vezetni az országot. Mindehhez azonban nemcsak a választásokat, hanem a választásokig vezető úton számtalan kisebb-nagyobb ütközetet is meg kell nyerni. Az MDF vezette kormány kudarca alapvetően a kommunikációs küzdelemben elszűnve vereség következménye volt. E kommunikációs küzdelem részét képezi mindmáig az a „nyelvpolitikai háború”, amelyben a szemben álló felek megpróbálnak bizonyos szavakat, kategóriákat kiszajfítani, illetve az ellenfél által „eltulajdonított” kategóriákat lejáratni. Így váltak a magyar nyelv olyan szavai, mint nemzet, kereszténység, konzervativizmus, liberalizmus, bizonytalan tartalmúakká. E „nyelvpolitikai” küzdelemben az ellenzék akkor lehet sikeres, ha egyfelől képes pozitív tartalommal megtölteni az ön-maga megjelölésére használt kategó-

riákat, másfelől ha nem törekszik maga is szitokszavakká zülleszteni a magyar nyelv bizonyos szavait.

Ellenzéki oldalon is vannak, akik – tájékoztatlanyságból, az SZDSZ-szel szembeni ellenszenvűből fakadóan vagy politikai hátsó szándékoktól indítva – igyekeznek meglehetősen vehemenciával „bizonyítani”, hogy a liberalizmus, mint olyan, ab ovo az ördögtől való. Ezek a botcsinálta ellenzéki ideológusok nemcsak kezére játszanak az SZDSZ-nek abban, hogy minden elvszerűségét nélkülözös minősíthetetlen politikáját azonosítsa egy, a demokratikus politikai kultúrában nagy hagyományokkal és elismertséggel bíró irányzattal; nemcsak elfeled-

»Mi – akik nem szolgáltuk ki az ország fejlődését tragikusan visszavetve moszkvai birodalmat – az európai integrációt nem úgy képzeljük el, hogy aláztos cselédként kellene bebocsátásért az ajtót kapargatnunk.«

keznek arról, hogy a magyar polgárosodás legnagyosabb lapjait jórészt liberális politikusok írták; nemcsak tájékoztatlanyságot ártanak el a nyugat-európai politikai fejlődést illetően, amelyre inkább a liberalizmus és konzervativizmus, liberalizmus és kereszténydemokrácia közötti együttműködés, sőt konvergencia, semmint a szembenállás jellemző; hanem nyilvánvalóan nem olvasták saját testvérpártjaik dokumentumait sem. Álljon itt néhány idézet az európai kereszténydemokrácia legerősebb pártjának, a német CDU-nak Felelősségtől áthatott szabadság címet viselő – 1994-ben elfogadott – programjából. A CDU olyan néppárt, amelyben „egymásra találtak katolikus keresztények, evangélikus keresztények, konzervatívok, liberálisok és szociális eszmiségűek. (...) Szellemi és politikai gyökerei és nemzetiszocialista terrorral szembeni keresztény elkötelezettségük ellenállásban, a keresztény egyházak szociális etikájában és az európai felvilágosodás liberális hagyományainak keresendők. (...) Értékmegőrző gondolatok éppúgy jellemzik e szellemi alapot, mint keresztényszociális és liberális meggyőződések.” (Kiemelések a szerzőtől.)

Európai normák szerint

A Fidesz szabadelvű párt, a Liberális Internacionálé megbecsült tagja. Számunkra a kereszténydemokrata és konzervatív pártokkal való együttműködés szándéka nem taktikai megfontolásokból, hanem meggyőződésből, a nemzet iránti elkötelezettségünkől fakad. Stratégiai jellegű, de csak az egyenrangúságon s az európai normákon alapulhat. A Fidesz-Magyar Polgári Párt, melynek szava az a fiatal generáció előtt, s melynek szavazói között e generáció döntő súlyt jelentenek, híd kíván lenni múlt és jövő között. A jövő generáció számára át kívánja menteni azokat az értékeket – a haza, a határon túli magyarokat is magában foglaló nemzet iránti elkötelezettséget, a család, a szűkebb és tágabb közösségek iránti felelősséget és szolidaritást –, melyeket az ellenzéki pártok szavazói között többségben lévő idősebb nemzedékek hűtelen képviselnek. Ez jelenbeli hivatásának egyik legfontosabb eleme. Azoknak, akik az ellenzéki pártok közötti együttműködés különböző kombinációiról gondolkodnak, ezt is mérlegelniük kell.

Kövér László
a Fidesz-Magyar Polgári Párt